

СТРУКТУРА РИНКУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ЛИТВИ

Матас Тапараускас

Член Ради НКРЕ

21 травня 2025 р.

ГРАФІК РОЗВИТКУ СТРУКТУРИ РИНКУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ

Частка тепла від індивідуальних виробників тепла, яка продається на ринок

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Литва відновлює свою незалежність від Радянського Союзу. Це створює серйозні проблеми в енергетичному секторі, оскільки до відновлення незалежності весь енергетичний сектор перебував під контролем радянського уряду.

Після відновлення незалежності новостворений уряд Литви вжив заходів для відновлення контролю над критично важливою енергетичною інфраструктурою:

- Створено Міністерство енергетики
- Весь контроль над мережами теплопостачання було передано державній компанії «Lietuvos energija».

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Створено Національну комісію з контролю за цінами на енергетичні ресурси та енергетичною діяльністю (**НКРЕ**).

Перше визначення незалежних виробників енергії (доступ третіх сторін).

Державна компанія «Lietuvos energija» реорганізується, а контроль над комунальними мережами теплопостачання повертається регіональним компаніям (контрольованими муніципалітетами). Протягом наступних двох років регіональні компанії розділяються на менші компанії муніципального рівня.

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Прийнято окремий закон про теплопостачання, який передбачає створення ринку теплової енергії та конкуренцію виробників тепла.

Уряд Литви встановив регулювання закупівель тепла.

Тепло, придбане у незалежних виробників тепла (НВТ), може бути придбане лише за умови, що ціна на нього є нижчою за порівняльну ціну (змінна складова ціни компанії централізованого теплопостачання).

Незалежні виробники тепла індивідуально не регулюються (щодо тарифів)

Початок регулювання індивідуальних виробників тепла:

У законі про ЦТ визначено, що незалежні виробники тепла, які виробляють понад 50% попиту на тепло в системі ЦТ, регулюються як компанії централізованого теплопостачання.

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Регулювання ринку ЦТ доручено НКРЕ:

Окремі порівняльні ціни встановлюються для різних типів індивідуальних виробників тепла або видів палива, що використовуються. Завдяки такому потенціалу ринку індивідуальні виробники тепла заохочуються до виходу на ринок.

Всі індивідуальні виробники тепла регулюються, за винятком випадків, коли НКРЕ приймає рішення про відсутність регулювання. Рішення приймалися у випадках, коли регулювання діяльності індивідуальних виробників тепла було неефективним (без впливу на ціни для кінцевого споживача)

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Закон про централізоване теплопостачання знову змінюється:

- Індивідуальні виробники тепла, як правило, не підлягають регулюванню, за винятком випадків, коли:
 - Індивідуальні виробники тепла використовували кошти ЄС або інші субсидії для будівництва/модернізації своїх теплогенеруючих потужностей
 - Індивідуальні виробники тепла експлуатують ТЕЦ, в якій вироблена електроенергія закуповується за фіксованим або «зеленим» тарифом
 - Індивідуальні виробники тепла виробляють більше 1/3 попиту на теплову енергію в конкретній системі централізованого теплопостачання.
- НКРЕ зобов'язана встановити мережевий кодекс ЦТ (умови та правила використання мереж ЦТ)

НКРЕ переглядає правила ринку теплопостачання та оновлює формулу розрахунку порівняльних цін

НКРЕ видає публічний дозвіл підприємствам ТКЕ на участь на ринку з власними теплогенеруючими потужностями (!)

1990

1997

2003

2007

2010

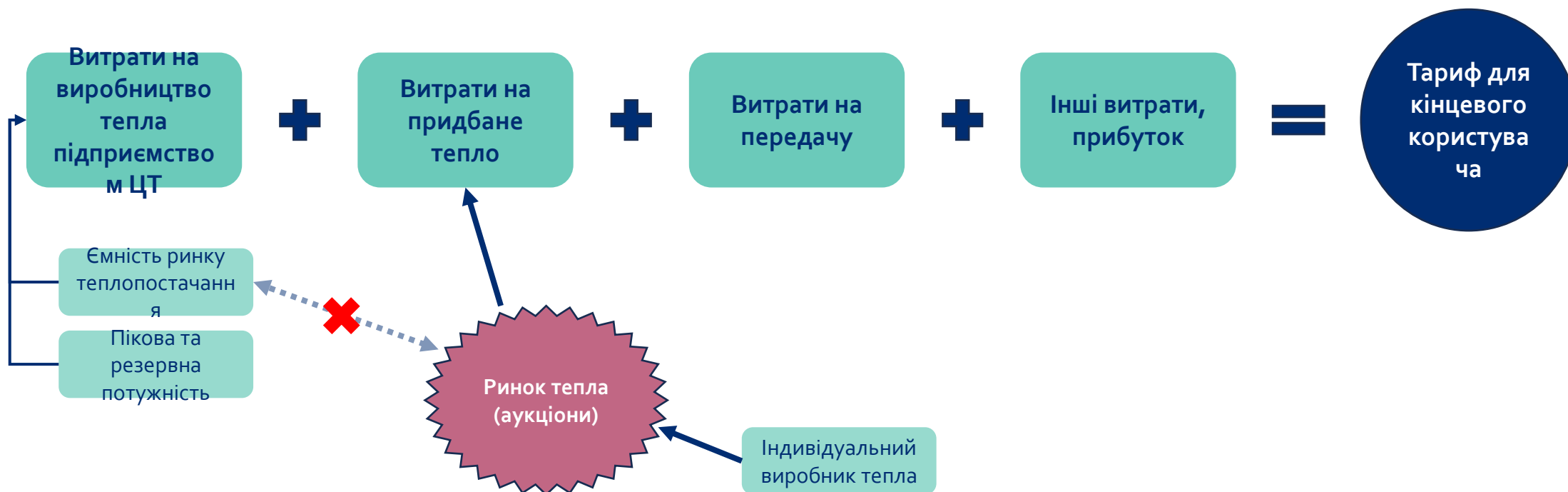
2013

2019

2023

Now

Проблема переходу від ролі монополіста до ролі ринкового гравця в регульованому секторі

1990

1997

2003

2007

2010

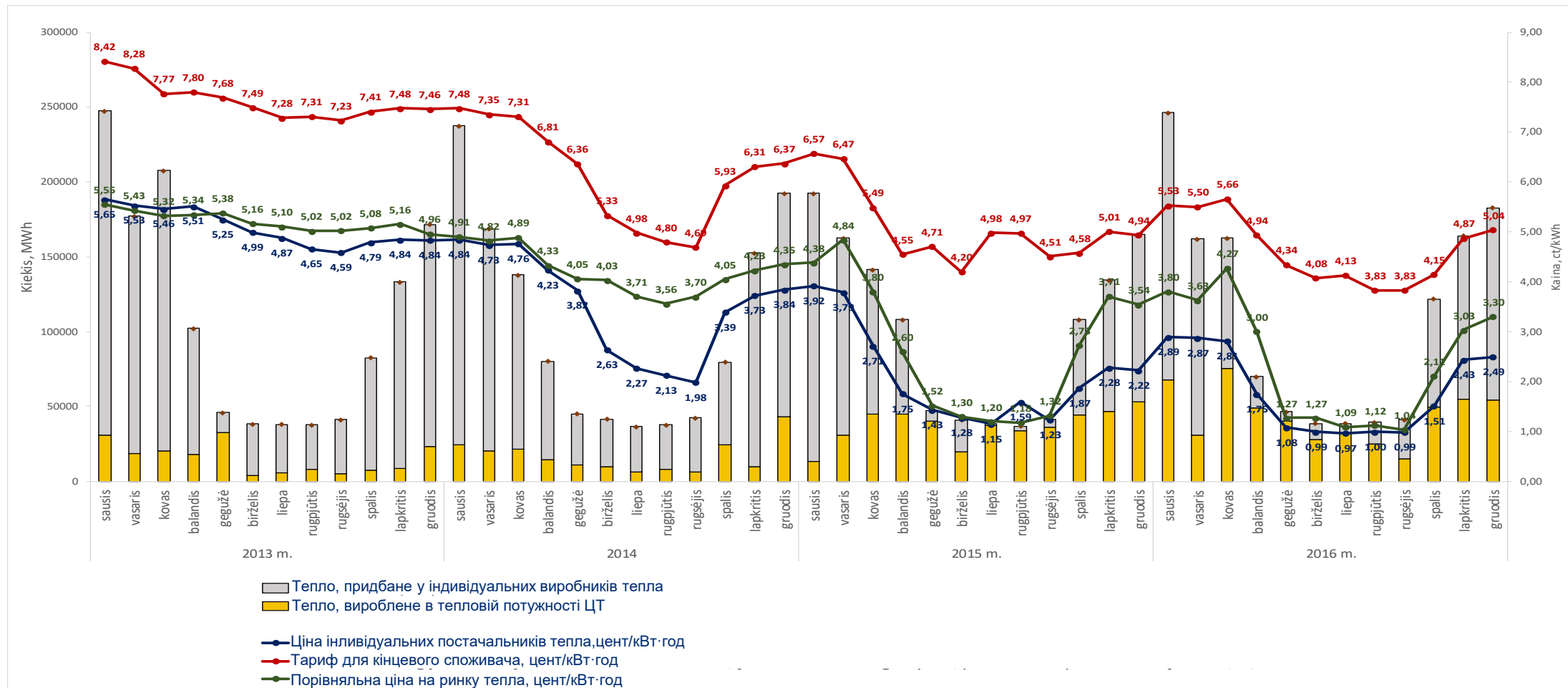
2013

2019

2023

Now

Розвиток:

Ринок та регулювання було перероблено з акцентом на створення рівних прав для учасників ринку, щоб вони могли конкурувати:

1. Результат участі на ринку теплопостачання оцінювався за тарифом

1990

1997

2003

2007

2010

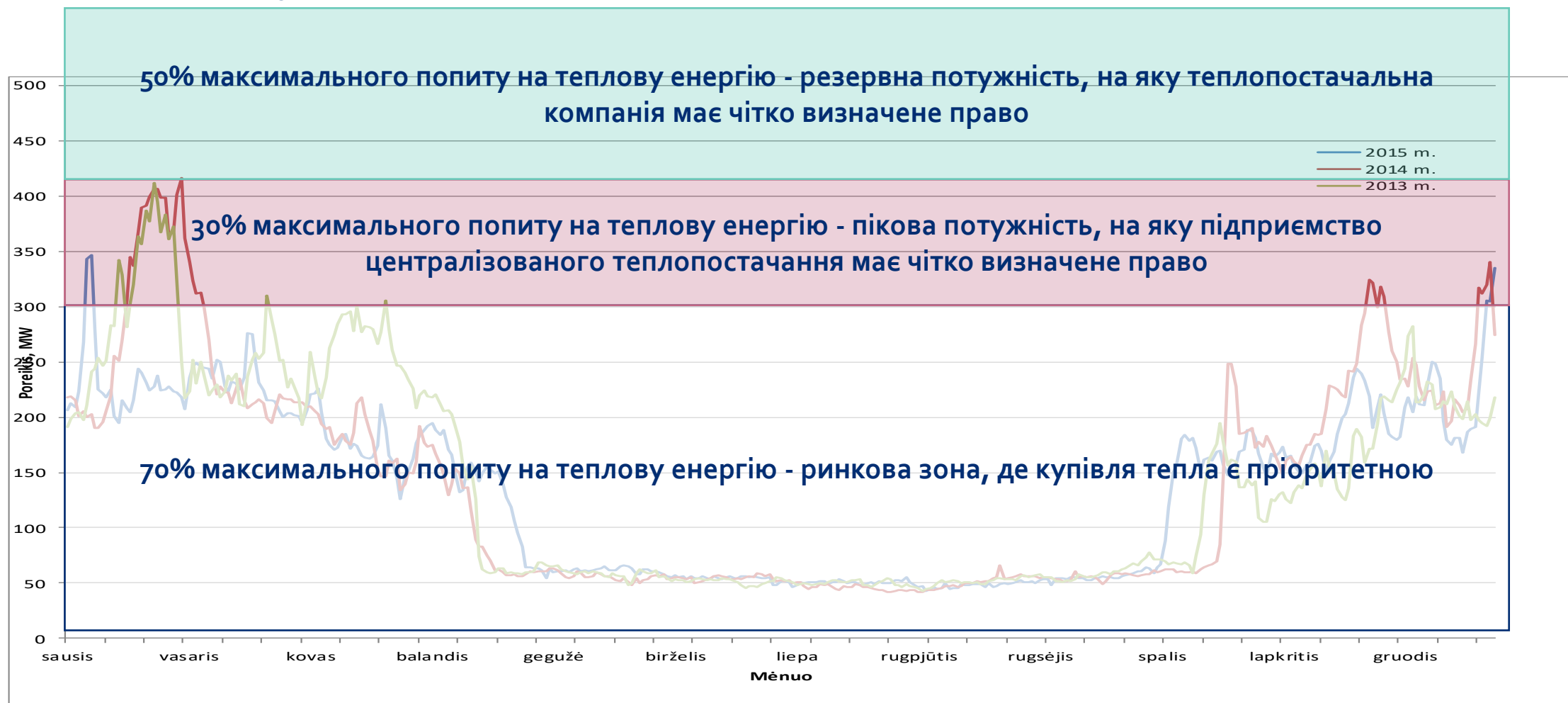
2013

2019

2023

Now

2. Чітке відокремлення потужностей теплокомуненерго, які будуть включені в тариф (без участі в щомісячних аукціонах)

1990

1997

2003

2007

2010

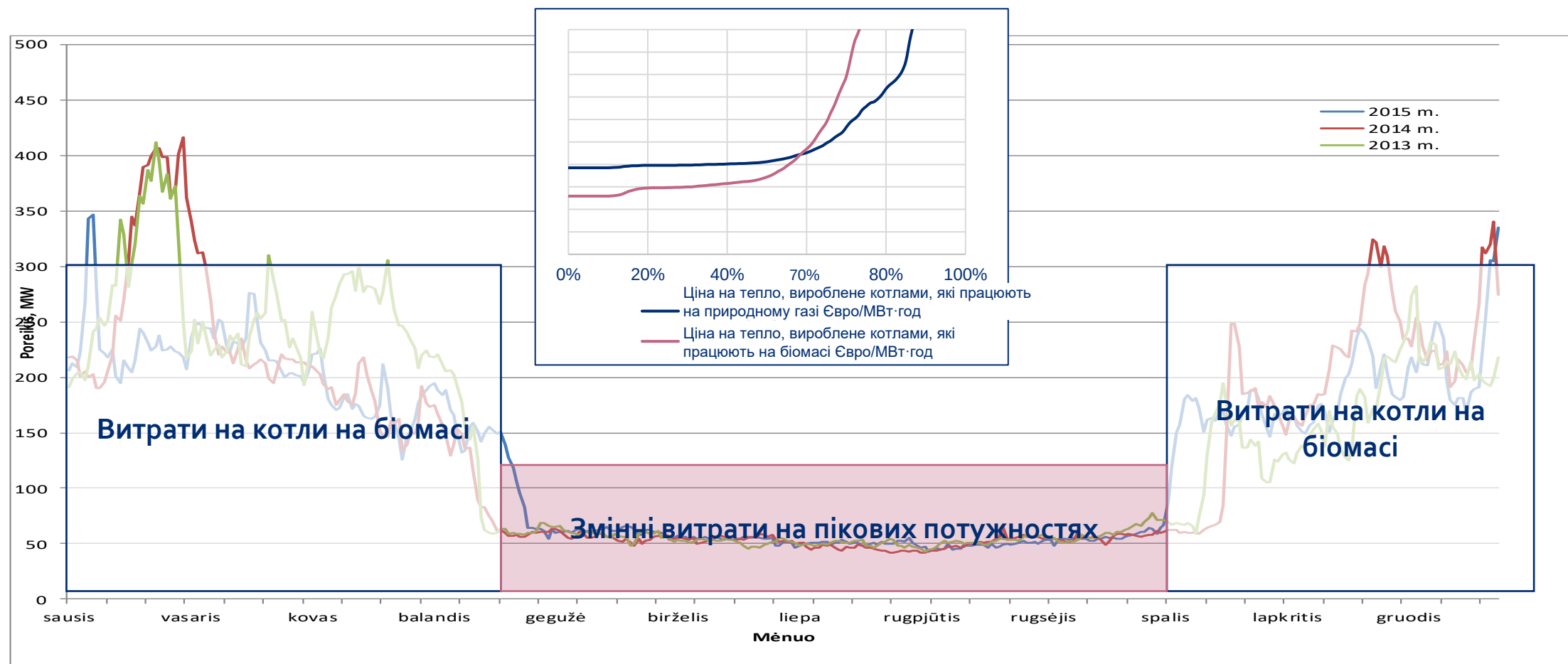
2013

2019

2023

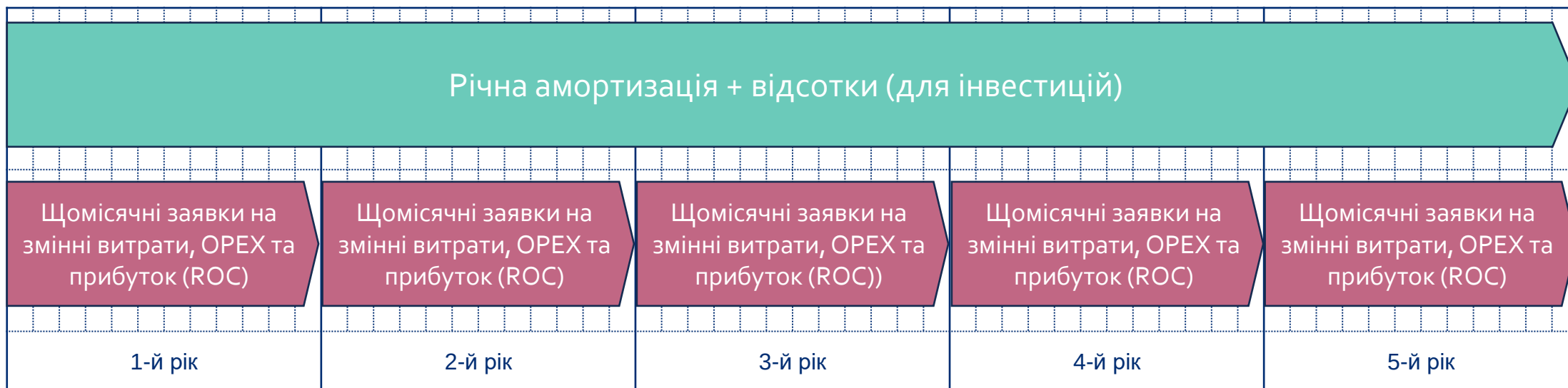
Now

3. Порівняльна ціна більше не пов'язана з витратами теплокомуненерго на виробництво тепла

Після перегляду Закону «Про тепло» довгострокова потужність була запроваджена в системах ЦТ зі зрілими ринками теплової енергії

Якщо підрядник не може надати потужність у разі потреби, а він зобов'язаний це зробити - застосовуються певні санкції, що зменшують його дохід.

Наразі механізм аукціонів з продажу потужностей застосовується лише в 1 системі ЦТ.

1990

1997

2003

2007

2010

2013

2019

2023

Now

Майбутні виклики для подальшого розвитку ринку:

- Введення нових потужностей (додаткова миля для досягнення 100% виробництва тепла з ВДЕ).
- Заміна старих потужностей, оскільки поточні потужності наближаються до кінця життєвого циклу, а ціна нових потужностей відрізняється в 3 рази.
- Міжгалузева інтеграція, що дозволяє сектору ЦТ брати участь у балансуєчому ринку електроенергії.

Матас Тапараускас

Член Ради НКРЕ

Matas.Taparauskas@vert.lt